

hľadu, niektoré informácie sa v publikácii prezentujú v mierne neusporiadanej a miestami rozháranej podobe (textu by určite prospela dôkladnejšia záverečná korekcia). Všetky uvedené nedôslednosti sťažujú čítanie a porozumenie textu.

Obmedzený priestor nevyhnutne núti recenzenta vyjadriť sa len k niektorým otázkam, ktoré autor vo svojej monografii rieši. Na záver možno konštatovať, že kniha J. Horeckého *Onomaziologická štruktúra slovenčiny* prináša viaceré nové a hodnotné poznatky, čím sa logicky vytvárajú dobré predpoklady na ďalšiu diskusiu. Aj preto sme si dovolili ponúknuť viacero vlastných pohľadov na skúmanú problematiku (najmä pod vplyvom teórie J. Furdíka).

Martin Ološtiak

BOHUŠOVÁ, Z.: Nárečie Lupoče. O dialekte severozápadného Novohradu. Banská Bystrica, Filologická fakulta UMB 2003. 71 s.

Lan nedávno – ako spomína autorka: “keď kvitli *hruštičke* (konvalinky)” – dokončila Zuzana Bohušová krátku monografiu o nárečí rodnej obce Lupoče. Podľa rozsahu i zamerania by sme mohli predkladanú prácu zaradiť ku krajovým monografiám, ktoré dotvárajú slovenskú dialektológiu, pretože sa detailne zameriavajú na konkrétny región či obec. Regionálne monografie sa tak stávajú dôležitým prameňom dialektológie, folkloristiky i onomastiky, pravda, za predpokladu, že zodpovedajú určitej odbornej a vedeckej úrovni. Monografia z pera Z. Bohušovej *Nárečie Lupoče. O dialekte severozápadného Novohradu* tieto podmienky splňa.

Autorka rozdelila prácu do šiestich základných kapitol, ktoré ďalej člení na niekoľko podkapitol. V prvých teoretických podkapitolách Z. Bohušová začlenila lupočské nárečie do sústavy slovenských nárečí, pričom konfrontuje názory R. Krajčoviča a J. Štolca. Začlenenie nárečia a lokalizáciu skúmanej obce ilustrovala aj priloženou mapou. Žiaľ, táto mapa je pôvodne určená pre turistov, čo mierne znižuje kvalitu dialektologickej práce. Ak sa autorka opierala aj o vecný slovník J. Matejčíka *Lexika Novohradu* (1975), mohla využiť niektorú s priložených máp (napr. mapu č. 10).

V druhej kapitole autorka približuje fonetiku, mennú flexiu a slovtvorbu lupočského nárečia. Pri správnom etymologickom rozboře *Viní vrx* poukazuje na asimilačnú zmenu *dn > nm > n* v slovách typu *stuňa, panúť, poľa, zaňí*. Ale túto zmenu nemožno stotožňovať so skupinou slov *motovilo, viľičke*, pretože v tejto skupine

ide o nezápadoslovanskú praslovanskú zmenu *dl, tl > l* v substantívach. Tento omyl vznikol spojením časti, ktorú autorka citovala z Paulinyho Fonologického vývinu slovenčiny (1963, s. 202). V citovanej pasáži však E. Pauliny ďalej nič nehovorí o nezápadoslovanskej praslovanskej zmene *dl, tl > l*.

V ďalšom etymologickom rozbere (s. 18) však s autorkou nemožno súhlasiť. Podľa hla totiž "lákavému" ľudovému výkladu priezviska *Svorad*, o ktorom hovorí: "Svorad je najpôvodnejšie priezvisko Lupočanov, keďže prví usadlíci si pri potoku, ktorý tečie z polichna cez Lupoč, postavili „svoj rad“ domov." Priezvisko *Svorad* vzniklo zo starého slovanského osobného mena *Svorad* a nie zo spojenia "svoj rad".

V tretej kapitole dokladá Z. Bohušová lupočské nárečie niekoľkými nárečovými textami. Veľmi cenné sú rozbery textov, ktoré nasledujú po každom z nich. Pri analýze prvého textu (s. 15) hovorí autorka aj o výskume "diftingoidu" *io* v slove *poľiouka*. Vzhľadom na to, že ide o prácu z dialektológie, bolo by vhodnejšie hovoriť o dispalatalizácii vokálov v strednej slovenčine (pozri Krajčovič: Vývin slovenského jazyka a dialektológia, 1988, s. 48).

Najrozsiahlejšia je piata a šiesta kapitola monografie, v ktorých autorka zozbierala lupočské príslovia, porekadlá, povrávky, nadávky a vyhrážky, prirovnania a lexiku "typickú" pre jej rodnú obec. Úvodzovky pri slove *typická* naznačujú, že tieto lexikalizmy sa neviažu výsostne na Lupoč, ale nájdeme ich aj v spomínanej Matejčíkovej Lexike Novohradu. Cenné je však to, že Z. Bohušová získala uvedenú lexiku vlastným heuristickým výskumom. Jedna z recenzentov knihy (G. Múcsková) vo svojom posudku vysoko ocenila zozbieranie 145 frazeologických jednotiek. Treba len súhlasiť, pretože to predstavuje cenný vklad do slovenskej frazeológie i dialektológie.

Napriek výhradám, ktoré sme tu uviedli, si monografia Z. Bohušovej *Nárečie Lupoče* zasluhuje uznanie. Táto práca predstavuje cenný vklad do radu publikácií venovaných regionálnej problematike. Zároveň sa však stáva dôležitým zdrojom pre dialektológiu celého národného jazyka.

Jaromír Krško

VAŇKO, J.: Slovaško-slovenska homonimija. Slovar slovaško-slovenskih medjezi-kovnih homonimov. Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani. Ljubljana, 2003. 239 s.

Vaňkov Slovník slovensko-slovinských medzijazykových homoným ako prvá publikácia tohto druhu je cenným príspevkom v oblasti jazykových a kultúrnych